

РЕЙ БРЕДБЪРИ ГРАДЧЕТО, В КОЕТО НЕ СЛИЗА НИКОЙ

Превод от английски: Венцислав Божилов, 2008

chitanka.info

Когато пресичаш Съединените щати нощем или денем с влак, профучаваш през редица градчета, в които никога не слиза никой. Или по-точно, на никой, който няма тук корени, потъващи в местното гробище, няма да му хрумне да посети самотните гари или да се наслаждава на местните пейзажи.

Разговарях за това с един човек, и той търговски пътник като мен, докато пресичахме Айова с влака от Чикаго за Лос Анджелис.

— Така е — каза той. — Хората слизат в Чикаго, всички до един. Слизат в Ню Йорк, в Бостън, в Ел Ей. Онези, които не живеят там, отиват да разгледат и да се върнат по родните си места, за да разкажат. Но кой турист ще слезе във Фокс Хил, Небраска, за да го *разгледа*? Вие? Или аз? Не! Не познавам никого, нямам работа там, не е някакъв курорт, тогава защо да си губя времето?

— А не смятате ли, че би било интересно разнообразие някоя година да си направите наистина различна ваканция? Да си изберете някое затънтено селце в равнините, в което не познавате жива душа, и просто да идете там?

— Ще умрете от скука.

— Но не ми е скучно да мисля за това! — Погледнах през прозореца. — Коя е следващата спирка?

— Рампарт^[1].

Усмихнах се.

— Звучи добре. Може и да слеза там.

— Дрън-дрън. Какво искате? Приключение? Романтика? Давай, скачайте от влака. След десет секунди ще се наречете идиот, ще хванете такси и ще гоните влака в следващото градче.

— Може би.

Гледах как телефонните стълбове профучават покрай нас, профучават, профучават. Далеч напред можеха да се видят първите смътни очертания на градчето.

— Но едва ли — чух се да произнасям.

Човекът срещу мен изглеждаше донякъде изненадан.

Защото започнах да ставам — бавно, много бавно. Посегнах за шапката си. Видях как ръката ми хваща дръжката на куфара. Сам изненадвах себе си.

— Чакайте! — каза той. — Какво правите?

Влакът зави доста рязко. Олюлях се. Далеч напред видях църковна камбанария, гъста гора, засято с пшеница поле.

— Май ще слеза от влака — казах.

— Сядайте си на мястото.

— Не — отвърнах аз. — Има нещо в това градче. Трябва да видя какво е. Имам достатъчно време. В действителност трябва да съм в Ел Ей чак следващия понеделник. Ако не слеза сега, винаги ще има да се чудя какво съм пропуснал, какво съм оставил да мине покрай мен, без да се възползвам от възможността да го видя.

— Просто си приказвахме. Тук няма нищо.

— Грешите — рекох аз. — Има.

Сложих си шапката и вдигнах куфара.

— Господи! — възкликна спътникът ми. — Май наистина ще го направите.

Сърцето ми заби бързо. Лицето ми пламна.

Локомотивът изсвири. Влакът летеше по релсите. Градчето приближаваше!

— Пожелайте ми късмет — казах аз.

— Късмет!

Затичах с викове към стюарда.

На стената на перона бе облеган стар олющен стол. В него напълно отпуснато, така че потъваше в собствените си дрехи, седеше старец на около седемдесет години; сякаш го бяха заковали за дъските още при строежа на гарата. Слънцето бе направило лицето му тъмно, кожата на бузите му бе станала набръчкана като на гушер, очите му бяха присвити сякаш завинаги. Косата му с цвят на пепел се развяваше леко на вятъра. Синята му риза, разкопчана от шията до белите косъмчета на гърдите му, бе избеляла като небето на късния следобед. Обувките му бяха покрити с мехури, сякаш ги бе държал цял месец във фурна. Сянката му бе напълно черна.

Докато слизах, очите му пробягаха по всички врати на влака и се спряха изненадано върху мен.

Реших, че всеки момент ще ми махне с ръка.

Полуотворените му очи сякаш за миг промениха цвета си — химически процес, разпознаване. Въпреки това си остана напълно неподвижен; не трепна нито устна, нито клепач, нито пръст. Нещо невидимо се бе преместило вътре в него.

Влакът тръгна и това ми даде повод да отместя поглед. На перона нямаше никой друг. Никакви автомобили не чакаха край покрития с паяжини закован офис. Единствено аз бях слязъл от железната буря, за да стъпя върху разклатените дъски на перона.

Докато се изкачваше по хълма, влакът изсвири.

Глупак, помислих си. Спътникът ми беше прав. Щях да изпадна в ужас от скуката, която вече започвах да усещам. Добре де, глупак съм. Но няма да бягам!

Понесох куфара си по перона, без да гледам към стареца. Когато се изравних с него, усетих как тънкото му тяло се раздвижва отново — този път така, че да го чуя. Краката му се спускаха надолу, за да докоснат гнилите дъски.

Продължих да вървя.

— Добър ден — разнесе се слаб глас.

Знаех, че не гледа към мен, а към огромната безоблачна небесна шир.

— Добър ден — отвърнах.

Продължих по черния път към градчето. След стотина метра се обърнах.

Старецът все така си седеше там и гледаше слънцето, сякаш го питаше нещо.

Забързах нататък.

Влязох в заспалото следобеден сън градче, напълно анонимен и непознат, като тръгнала срещу течението пъстърва, която не докосва бреговете на бистрата река на живота, който се носеше около мен.

Подозренията ми се потвърдиха — това бе градче, където не се случваше нищо освен следните неща:

Точно в четири вратата на железарията на Хонегър се затръшна, след като едно куче излезе навън, за да се отъркаля в прахта. В четири и половина една сламка всмука въздух в дъното на чашата кола и прозвуча като рев на водопад в притихналата дрогерия. В пет часа момчета и камъчета наскачаха в градската рекичка. В пет и петнайсет колона мравки замарширува в шарената сянка на брястовете.

Направих един бавен кръг. Все пак някъде тук трябваше да има нещо, което да си струва да бъде видно. Сигурен бях. Знаех, че трябва да продължа да вървя и да се оглеждам. Щях да го намеря.

Вървах. Оглеждах се.

В целия следобед имаше само един постоянен и неизменен фактор — старецът с избелелите сини панталони и риза винаги бе някъде наблизо. Когато седнах в дрогерията, той бе отвън и плюеше тютюн, който се превръщаше в топчета в прахта. Когато стоях край реката, той се бе навел над водата и грижливо миеше ръцете си.

Към седем и половина — вече правех седмата или осмата си обиколка из притихналите улици — чух стъпки наблизо.

Обърнах се. Старецът ме настигаше, гледаше право напред; между зъбите му имаше изсъхнала тревичка.

— Доста дълго — тихо рече той.

Вървахме заедно в здрача.

— Доста дълго чаках на гарата — рече той.

— Вие ли?

— Аз. — Той кимна в сенките на дърветата.

— Чакахте ли някого?

— Да — рече той. — Теб.

— Мен? — Изненадата сигурно пролича в гласа ми. — Но защо?... Никога не сте ме виждали.

— Да съм казвал, че съм те виждал? Казах само, че чаках. Намирахме се на края на градчето. Той обърна и аз обърнах след него покрай притъмняващия речен бряг към моста, по който профучаваше нощният влак, устремил се някъде на изток или на запад, почти без да спира по пътя си.

— Искате да знаете нещо за мен ли? — попитах го. — Вие ли сте шерифът?

— Не, не съм шериф. И не, не искам да знам нищо за теб. — Той пхна ръце в джобовете си. Слънцето вече беше залязло. Изведнъж стана хладно. — Просто съм изненадан, че най-сетне дойде.

— Изненадан?

— Изненадан — потвърди той. — И... доволен.

Рязко спрях и го погледнах.

— От колко време стоите на перона?

— Двайсетина години. Може да са малко повече, може пък и да са по-малко.

Знаех, че говори истината; гласът му бе спокоен и тих като реката.

— И сте чакали мен?

— Или някой като теб — отвърна старецът.
Продължихме да вървим в сгъстяващата се тъмнина.
— Как ти се струва градчето ни?
— Приятно, тихо — рекох аз.
— Приятно, тихо. — Той кимна. — Като хората ли?
— Хората също изглеждат приятни и тихи.
— Такива са — каза той. — Приятни, тихи.

Вече се канех да обръщам, но старецът продължаваше да говори и за да го изслушам и да не се покажа невъзпитан, трябваше да разговарям с него в още по-големия мрак, сред вълните на полето и поляната извън града.

— Да — каза старецът. — В деня, когато се пенсионирах преди двайсет години, седнах на перона и оттогава си бях все там — седя, нищо не правя, чакам нещо да се случи — не знам какво, не знам как. Когато станеше, щях да го разбера. Щях да погледна и да си кажа, ето, точно това си чакал. Катастрофа с влак? Не. Стара приятелка, върнала се в градчето след петдесет години? Не и не. Трудно е да се каже. Някой. Нещо. И изглежда, е свързано някак с теб. Де да можех да кажа...

— Защо не опитате? — предложих аз.

В небето започнаха да се появяват звезди. Продължавахме да вървим.

— Ами — бавно започна той, — знаеш ли какво има вътре в теб?

— Стомаха ми ли имате предвид, или психологията?

— Точно това е думата. Имам предвид главата ти, мозъка. Много ли знаеш за *това*?

Тревата шептеше под краката ми.

— Малко.

— Много хора ли мразиш?

— Намират се.

— С всички ни е така. Омразата е нещо нормално. И не само омразата — макар и да не говорим за това, понякога ни иде да ударим онези, които ни нараняват, нали? Дори да ги *убием*?

— И седмица не минава, без да изпитаме подобно чувство — съгласих се аз. — И да го потиснем.

— Потискаме го през целия си живот — каза той. — Градчето казва това и това, мама и татко — това и това, законът — това и това.

Затова потискаш убиването, а после още едно-две. Докато достигнеш моите години, ще си натрупал доста подобни неща. И няма начин да се отървеш от тях, освен ако не идеш на война.

— Някои стрелят по панички или ходят на лов за патици — рекох аз. — Други пък се отдават на бокса или борбата.

— А някои не го правят. Точно за тях говоря. Ето ме мен например. Цял живот осолявам трупове и ги замразявам — в главата си, искам да кажа. Понякога ти писва от града и хората, че те карат да потискаш подобни неща. Прииска ти се да си пещерен човек, да можеш просто да изкрещиш и да праснеш някого със сопата по главата.

— Кое то ни води до...?

— Кое то ни води до следното — на всеки му се прииска да убие някого през живота си, да се освободи от товара си, от всички онези убийства, които никога не му е стискало да извърши. Понякога на човек му се отваря такава възможност. Някой изтичва пред колата му, а той забравя да натисне спирачката и продължава напред. Никой нищо не може да докаже при подобни неща. Човек не признава дори пред себе си какво е направил. Просто не е успял навреме да настъпи спирачката. Но и ти, и аз знаем какво е станало в действителност, нали?

— Да — съгласих се аз.

Градчето вече бе останало далеч зад нас. Пресякохме един малък поток по дървено мостче, съвсем близо до железопътния насип.

— И така — каза старецът, гледаше водата. — Единственият начин е да убиеш така, че никой да не се сети кой го е направил, защо го е направил и на кого го е направил, нали? Е, тази идея ми хрумна преди може би двайсетина години. Не мисля за нея всеки ден или седмица. Понякога минават дори месеци. В общи линии идеята е следната — влакът спира тук само веднъж дневно, а понякога и съвсем не спира. Ако искаш да убиеш някого, ще ти се наложи да чакаш — години наред, докато в града ти не дойде някой абсолютно непознат. Човек, който е слязъл без причина, който не познава никого в града и никой не познава него. Тогава и само тогава, мислех си, докато седях на онзи стол, можеш просто да тръгнеш с него и когато наоколо няма никого, да го убиеш и да хвърлиш тялото му в реката. Ще го намерят на мили надолу по течението. Ако изобщо го намерят. На никой няма

да му хрумне да дойде в Рампарт да го търси. Той изобщо не е смятал да идва тук. Пътувал е към някое друго място. Ето такава е идеята ми. И щях да позная човека в мига, в който слезе от влака. Да го позная съвсем сигурно...

Бях спрял да вървя. Бе тъмно. До изгрева на луната имаше най-малко един час.

— Да го познаете — казах аз.

— Да — отвърна той. Видях как вдига глава към звездите. — Е, говорих достатъчно. — Дойде до мен и ме хвана за лакътя. Ръката му бе гореща, сякаш я бе държал над печка, преди да ме докосне. Другата, дясната му ръка, бе напрегната и скрита в джоба му. — Говорих достатъчно.

Нещо изпищя.

Рязко завъртях глава.

Над нас по невидими релси прелетя нощният експрес, разпръсна светлина върху хълма, гората, някаква ферма, градските постройки, полето, канавката, поляната, прекоси земя и вода, после с див вой рязко зави и изчезна. Релсите продължиха да треперят след него. После настана тишина.

Двамата със стареца се гледахме в мрака. Лявата му ръка все още държеше лакътя ми. Другата продължаваше да е скрита.

— Мога ли да кажа нещо? — попитах накрая.

Старецът кимна.

— За себе си. — Наложих се да млъкна. Едва си поемах дъх. Насилих се да продължа. — Шантава работа. Често съм си мислил абсолютно същото. Ето и днес. Прекосявам страната и си мисля — колко чудесно, колко чудесно, колко наистина чудесно би било. Напоследък бизнесът ми не върви. Жена ми е болна. Миналата седмица умря мой много добър приятел. По света бушува война. Вътре в мен ври и кипи. Колко добре би ми се отразило...

— Какво? — попита старецът, все още без да ме пуска.

— Да сляза от влака в някое малко градче — рекох аз, — където никой не ме познава, с пистолет подръка, да намеря някого, да го убия, да го зароя, да се върна на гарата, да се кача на следващия влак и да се прибера у дома. И никой никога няма да се сети кой го е направил. Перфектно убийство, ето какво си помислих. И слязох от влака.

Останахме около минута в тъмното, загледани един в друг. Може би се вслушвахме как тупти сърцето на другия — бързо, наистина много бързо.

Светът се завъртя под мен. Стиснах юмруци. Искаше ми се да падна. Искаше ми се да изпищя като влака.

Защото внезапно разбрах, че всичко онова, което бях казал току-що, не са никакви лъжи, измислени, за да спасят живота ми.

Всички мои думи си бяха самата истина.

И сега вече знаех защо слязох от влака и дойдох в това градче. Знаех какво съм търсил.

Чух тежкото, учестено дишане на стареца. Беше се вкопчил в лакътя ми, сякаш се страхуваше да не падне. Зъбите му бяха стиснати. Наведе се напред, докато аз се навеждах към него. Последва миг на ужасна тишина, момент на огромно напрежение, сякаш точно преди експлозия.

Накрая той се насили да заговори. Гласът му бе на човек, смазан от чудовищен товар.

— Откъде да знам дали имаш пистолет?

— Отникъде. — Произнасях думите завалено. — Не можеш да си сигурен.

Той чакаше. Помислих си, че ще припадне.

— Тъй значи, а?

— Тъй значи — рекох аз.

Той затвори очи. Стисна устни.

След още пет секунди успя много бавно и трудно да дръпне ръката си от моята внезапно станала страшно тежка ръка. После погледна надолу към дясната си ръка и я извади от джоба си. Празна.

Бавно, сякаш под огромна тежест, двамата си обърнахме гръб един на друг и закрачихме сляпо, абсолютно сляпо в мрака.

Светлинките на спирация по заявка на пътниците влак заиграха по релсите. Чак когато вагонът потегли, се наведох да отворя плъзгащата се врата и да погледна назад.

Старецът седеше на подпрения до стената стол, с избелелите си сини панталони и риза, с почерняло от слънцето лице и обезцветени очи. Не погледна към мен, докато вагонът минаваше покрай него. Гледаше на изток, към празните релси, по които утре, вдругиден или

изобщо някога щеше да се появи влак, някакъв влак, какъвто и да е влак, да забави ход и да спре. Лицето му бе безизразно, очите му — замръзнали, обърнати на изток. Сякаш бе на сто години.

Влакът изсвири.

Внезапно се почувствах много стар. Присвих очи и се подадох навън.

Сега мракът, който ни бе събрал, стоеше помежду ни. Старецът, гарата, градчето, гората — всичко това изчезна в нощта.

Цял час стоях сред ревящия вятър, загледан назад в тъмнината.

[1] Бастион, укрепление — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.